

کارگاه آشنایی با پروپوزال نویسی

دکتر علیرضا خاتونی

واحد توسعه تحقیقات بالینی مجتمع بیمارستانی امام رضا (ع)

پروپوزال یا طرح تحقیقاتی چیست؟

- ▶ پروپوزال یا طرح تحقیقاتی، پیش نویس طرح پژوهشی است که به هدف انجام یک تحقیق ارائه می گردد.
- ▶ در پروپوزال به معرفی موضوعی که انتخاب گردیده، توضیح اهمیت آن موضوع، ذکر پژوهش هایی که در گذشته در این باره صورت گرفته، هم چنین روش یا روش هایی که در پژوهش از آن ها بهره گرفته می شود اشاره می گردد.

دلیل تهیه پروپوزال چیست؟

- ▶ جلب منابع اعتباری یا خدماتی از سازمان های ذینفع
- ▶ کسب مجوز لازم از سازمان های مربوطه
- ▶ در نظر گرفتن تمامی جنبه های اجرایی که ممکن است قبل از انجام تحقیق، مهم باشد

اجزای یک طرح پژوهشی

- ✓ عنوان تحقیق
- ✓ مقدمه
- ✓ بیان مساله
- ✓ بررسی متون
- ✓ اهداف (کلی- جزئی)
- ✓ متغیرهای تحقیق
- ✓ فرضیه و یا سوال تحقیق
- ✓ تعریف واژه ها
- ✓ رابطه بین متغیرها
- ✓ روش اجرای تحقیق
- ✓ جامعه پژوهش و حجم نمونه
- ✓ روش نمونه گیری
- ✓ ابزار گردآوری داده ها
- ✓ تجزیه و تحلیل داده ها
- ✓ محدودیت تحقیق
- ✓ ملاحظات اخلاقی
- ✓ بودجه بندی
- ✓ زمان بندی طرح (جدول گانت)
- ✓ منبع نویسی

مراحل اصلی نگارش طرح پژوهشی

- ▶ انتخاب موضوع تحقیق
- ▶ نگارش بیان مسئله
- ▶ نگارش بررسی متون (پیشینه تحقیق)
- ▶ نگارش اهداف/فرضیه/سوالات
- ▶ مشخص کردن متغیرها و مقیاس سنجش آنها
- ▶ مشخص کردن جامعه مورد بررسی، نمونه و حجم نمونه
- ▶ تعیین ابزار اندازه گیری
- ▶ انتخاب روش تحلیل داده ها

انتخاب عنوان

▶ علاقه پژوهشگر

▶ بدیع بودن

▶ پژوهش پذیر بودن

▶ اهمیت و اولویت

▶ توانایی پژوهشگر

▶ منابع مادی

▶ منابع اطلاعاتی

▶ به صرفه بودن

نحوه نگارش عنوان

- ✓ عبارت گویا باشد و گیج کننده نباشد.
- ✓ آنچه محقق بدنبال تعیین آن است بیان شود
- ✓ از اختصارات پرهیز شود.
- ✓ بیان مکان و زمان تحقیق در تحقیقات توصیفی
- ✓ بهتر است تعداد کلمات عنوان از 15 کلمه بیشتر نشود.

نمونه ای از عناوین خوب

- ▶ بررسی اثر موسیقی بر کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، سال 1397
- ▶ بررسی میزان هوش هیجانی پرستاران شاغل در بخش های ویژه بیمارستانهای تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، سال 1397

قسمت بیان مسأله

▶ نقطه آغازین در انجام هرگونه پژوهش یا تحقیق، مسئله یابی است.

▶ **مسأله** یا **مشکل** پدیده ای است غیر عادی، که در روند کار سیستم وجود دارد و چون اختلال و بی نظمی

ایجاد می کند سبب افت یا کاهش کمی و کیفی جریان کارها و بازده سیستم می گردد.

▶ **مسأله** یا **مشکل** عبارت است از شکاف بین وضعیت موجود و آنچه باید باشد.

مطالبی که در بیان مساله باید ذکر شود.

- ✓ تعریف مشکل
- ✓ اهمیت مشکل با ارائه ی آمار در دسترس
- ✓ نحوه ی برخورد با مشکل، راه حل ها و خدمات موجود
- ✓ عوارض ناشی از تداوم این مشکل ها
- ✓ معرفی عوامل مؤثر بر موضوع
- ✓ تناقض های موجود
- ✓ توضیح اینکه تو این پژوهش چه کاری قرار است انجام بشود.
- ✓ فواید اجرای طرح

بررسی متون

- ▶ بسیاری از پژوهشگران، این بخش را مقدم به بیان مسئله و حتی انتخاب موضوع می دانند.
- محقق نشان میدهد در زمینه ی موضوع پژوهش، از آخرین مطالعات، اطلاع دارد.
- لازم نیست به تمام مطالعات انجام شده اشاره شود فقط کافی است به چند پژوهش شبیه به موضوع مورد نظر و البته دارای نتایج متناقض و مشابه با موضوع مورد مطالعه اشاره شود.

نکات مهم در بررسی متون

- ✓ وسیع و همه جانبه
- ✓ استفاده از پایگاه های معتبر
- ▶ در بازه زمانی پنج سال اخیر
- ▶ نقد مطالعات و ذکر محدودیتهای آنها
- ▶ استفاده شما از هر مطالعه (منبع)
- ▶ در انتهای قسمت بررسی متون، جمع بندی مطالعات ذکر شود.

اهداف

▶ هر تحقیقی که انجام میشود دارای اهداف خاصی است و برای جواب دادن به سؤالات مشخصی اجرا شده است.

▶ انواع:

- هدف کلی
- هدف (اهداف) جزئی
- هدف کاربردی

ویژگیهای هدف کلی

- ▶ مقصود نهایی تحقیق را به گونه‌ای روشن و صریح بیان می‌کند.
- ▶ همان عنوان تحقیق است با این تفاوت که به جای کلمه **بررسی**، از **تعیین** استفاده میشود.
- ▶ مثال:
 - عنوان: بررسی اثر موسیقی بر کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، سال 1397
 - هدف کلی: **تعیین** اثر موسیقی بر کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، سال 1397

اهداف جزئی

▶ مراحل رسیدن به هدف کلی را روشن می کنند. یعنی بیان می کند که چه قدمهایی باید برداشته شود تا به هدف کلی برسیم.

○ اهداف جزئی

- اندازه گیری کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، قبل از شنیدن موسیقی
- اندازه گیری کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، بعد از شنیدن موسیقی
- اندازه گیری و مقایسه کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، قبل و بعد از شنیدن

موسیقی

فرضیه

▶ **فرضیه** تحقیق را یک حدس علمی یا پیش داوری باید دانست که بوسیله جمع آوری اطلاعاتی که

منجر به قبولی یا رد آن فرضیه می شود مورد آزمایش قرار می گیرد.

▶ **فرضیه** حدسی است علمی که محقق برای نتیجه تحقیق خود بیان می کند.

▶ **مثال:**

◦ **عنوان:** بررسی اثر موسیقی بر کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، سال 1397

◦ **فرضیه:** شنیدن موسیقی باعث افزایش کیفیت خواب **دانشجویان** دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، میشود.

سوالات پژوهش

- ▶ پرسشهایی هستند که برای رسیدن به اهداف باید پاسخ داده شوند.
- ▶ برای اهداف توصیفی، باید سوال نوشت.

بررسی اثر موسیقی بر کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

اهداف جزئی

- اندازه گیری کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، قبل از شنیدن موسیقی
- اندازه گیری کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، بعد از شنیدن موسیقی
- اندازه گیری و مقایسه کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، قبل و بعد از شنیدن موسیقی

سوالات پژوهش

- کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، قبل از شنیدن موسیقی، چگونه است؟
- کیفیت خواب دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، بعد از شنیدن موسیقی، چگونه است؟

چند نکته در مورد اهداف جزئی

- **صراحت:** اهداف اختصاصی باید به طور مشخص، روشن و صریح عنوان گردند.
- **ایجاز (خلاصه کردن):** هدف اختصاصی یک تحقیق باید در حدود يك سطر مطرح شود .
- **تعداد مناسب:** تعداد اهداف یک تحقیق باید در حد اعتبار، زمان، نیروی انسانی و سایر امکانات باشد .
- **تحقق پذیری:** اهداف يك تحقیق باید عملي و قابل دستیابی باشند .

متغیرها

▶ متغیر به ویژگی یا صفت یا عاملی اطلاق می‌شود که بین افراد جامعه مشترک بوده، می‌تواند مقادیر کمی و ارزشهای متفاوتی داشته باشد.

ردیف	نام متغیر	مقیاس	نقش	تعریف عملی	واحد
۱	سن	کمی بیوسنه	زمینه ای	بر اساس اظهارات فرد	سال
۲	جنس	کیفی اسمی	زمینه ای	بر اساس فتوتیب دانشجو	مذکر - مؤنث
۳	ترلم تحصیلی	کیفی اسمی	زمینه ای	بر اساس اظهارات دانشجو	۱ و ۳ و ۷
۴	سُرکت در کارگاه مقاله نویسی	کیفی اسمی	زمینه ای	بر اساس اظهارات فرد	بلی - خیر

مقیاس‌های اندازه‌گیری متغیرها

کمی ▶

○ گسسته

○ پیوسته

کیفی: ▶

○ اسمی

○ رتبه‌ای

نقش متغیرها

- ▶ مستقل
- ▶ وابسته
- ▶ زمینه ای
- ▶ مخدوشگر

